

**MENUKAART
voor het samenstellen
van een ondersteuningsaanbod bij lesobservatie**
MesoConsult, uitvoerder: Jos Zuylen

Nr	ACTIVITEIT	KOSTEN (exclusief btw)
1	Drie dagdeelbijeenkomsten met de directie in de loop van een éénjarig traject. Positionering in het traject is afhankelijk van de situatie.	€ 1875,-
2	Drie dagdeelbijeenkomsten in de loop van een traject van een schooljaar voor alle medewerkers (opstartbijeenkomst, tussentijdse bijeenkomst, afsluitende bijeenkomst).	€ 1875,-
3	Opleiden van een aantal docenten tot interne coaches (loopt parallel met observeren). Aanvullend daarop begeleiding per interne coach van een dagdeel. Kosten per coach:	€ 625,-
4	Schriftelijke materiaal voor alle medewerkers: twee brochures à € 5,- per stuk.	€ 10,-
5	Observeren, bespreken, verslaglegging per les door Jos Zuylen (2,5 uur à € 156,-).	€ 390,-
6	Becommentariëren van verslagen die interne coaches voor collega's maken door externe begeleider (half uur per verslag). Uurtarief € 156,-. Per verslag:	€ 78,-
7	Totaliseren en categoriseren van alle verslagen aan het einde van het traject en schoolbrede aanbevelingen formuleren voor kwaliteitsverbetering van de les. Prijsindicatie bij 30 docenten:	€ 1000,-
8	Uitsplitsen van schooldidactiek naar onderbouwdidactiek, bovenbouwdidactiek, praktijkvakkendidactiek en examendidactiek aan het eind van het traject.	€ 500,-
9	Ontwerp van een tekst over lesinrichting (300 woorden) aan het einde van het traject, ten behoeve van de schoolgids.	€ 250,-
10	Reiskosten. Per kilometer: Verblijfkosten bij overnachting bij meerdere dagen lesobservatie. Per nacht:	€ 0,35 € 100,-

Tilburg, 12 juni 2012

Geachte mevrouw/heer,

Professionaliseren van docenten door lesobservatie is een hoofdactiviteit van MesoConsult. Eerder wijdde Jos Zuylen de nummers 21, 22 en 23 uit de reeks Onderwijsvernieuwing aan lesobservatie. Nummer 27 uit de reeks bevat tien artikelen van Wynand Wijnen en Jos Zuylen die in het schooljaar 2011-2012 gepubliceerd zijn in *Van twaalf tot achttien* onder het thema 'Observatie in de klas'. De meeste artikelen zijn direct geënt op observatieactiviteiten van Zuylen in het afgelopen jaar.

De trend is dat scholen steeds meer eigen verantwoordelijkheid nemen voor het ontwerpen en inrichten van professionaliseringstrajecten. Bij MesoConsult spelen we daar op in door u een menukaart aan te bieden waarin we verschillende onderdelen van een integraal observatietraject apart begroot hebben. Op deze manier kunt u een professionaliseringstraject voor uw school op maat samenstellen en daarbij eventueel op onderdelen gebruik maken van onze expertise.

Naast de menukaart vindt u een stappenplan waarin de expertise van de medewerkers van de eigen school optimaal ingezet en benut wordt bij de inrichting van het lesobservatieproject. Als u volgens dit plan werkt, ontwikkelen de schoolleiding en de interne coaches expertise om het traject zelfstandig, zonder deelname van externe ondersteuning, een aantal jaren voort te zetten. Die voortzetting is noodzakelijk om didactische veranderingen te borgen.

Als u zich nader wilt oriënteren op de mogelijkheden voor de inrichting van een lesobservatieproject op uw school en onze expertise daarbij wilt gebruiken, neem dan s.v.p. contact met ons op.

Met vriendelijke groeten,

Petra Verheij
Stafmedewerker bureauorganisatie

MesoConsult
Gounodlaan 15 | 5049 AE Tilburg | 013 - 456 0311 | pverheij@mesoconsult.nl | www.mesoconsult.nl

STAPPENPLAN voor de inrichting van een lesobservatietraject

MesoConsult, uitvoerder: Jos Zuylen

Het stappenplan biedt mogelijkheden om de expertise van de eigen medewerkers optimaal in te zetten. Daarnaast ontwikkelen de schoolleiding en de interne coaches expertise om het traject zelfstandig, zonder deelname van externe ondersteuning, een aantal jaren voort te zetten. Die voortzetting is noodzakelijk om didactische veranderingen te borgen.

- stap 1** **De directie en het middenkader ontwerpen samen met Jos Zuylen een plan**
Periode: voorjaar.
- stap 2** **De directie bespreekt de plannen met de medewerkers**
Periode: na stap 1.
- stap 3** **Opstartbijeenkomst van het professionaliseringsproject**
'Lesobservatie en coaching van docenten door docenten'.
Inhoud: schets van het traject, afspraken en inhoudelijke verkenning.
Duur: dagdeel.
Deelnemers: voltallig team en de externe begeleider.
Periode: voor of na de zomervakantie.
- stap 4** **Werkafpraak locatiedirecteur, externe begeleider en roostermaker**
Moment: voorafgaand of aanvullend op de opstartbijeenkomst (op dezelfde dag als stap 3).
- stap 5** **Beginmeting**, voorafgaand aan het observatietraject: wat vinden leerlingen van de lessen? Korte enquête. De enquête heeft betrekking op: sfeer, leermogelijkheden, lesinrichting, hulp van de docent bij leren. De externe begeleider kan de vragen aanleveren die aan leerlingen gesteld kunnen worden. De school zou het onderzoek zelfstandig moeten uitvoeren (bijvoorbeeld met de Google-applicatie Googleform (een onderdeel van GoogleDocs).
- stap 6** **Eerste observatieronde**: acht deelnemers en vier interne coaches. Interne coaches observeren alle vier (afzonderlijk) samen met de externe begeleider bij twee docenten. Daarnaast observeren de interne coaches in duo's bij elkaar. De externe begeleider doet aan die observaties mee en is aanwezig bij de nabesprekingen. In totaal twaalf observaties. De externe begeleider maakt van iedere nabespreking een verslag.
Moment: de tweede helft van oktober en/of de eerste week van november.

- Stap 7** **Workshop/overlegmoment**
Inhoud: reflectie op de observaties (observeren, bespreken, verslaglegging).
Deelnemers: locatiedirecteur, deelnemende docenten, interne coaches en de externe begeleider.
Duur: twee lesuren.
Moment: tweede helft van november.
- stap 8** **Tweede observatieronde**: de vier interne coaches vormen twee duo's. Ze verdelen het docententeam in twee groepen. Ieder duo observeert samen bij een docent. Als duo bespreken ze samen met de docent de les. Een van de twee observatoren maakt het verslag (A4-tje en vast format).
De externe begeleider observeert niet mee. Een kopie van het verslag wordt naar de externe begeleider gemaild. Die reflecteert per mail op het verslag.
Moment: december tot de laatste week voor de krokusvakantie.
- stap 9** **Workshop/overlegmoment**
Inhoud: reflectie op de tweede observatieronde (observeren, bespreken, verslaglegging).
Deelnemers: locatiedirecteur, verantwoordelijke middenkaderfunctionarissen, docenten, interne coaches en de externe begeleider.
Duur: twee lesuren.
Moment: laatste week voor krokusvakantie.
- stap 10** **Derde observatieronde**: zie stap 8, met dien verstande dat in deze ronde de externe begeleider de verslagen niet meer becommentarieert.
Moment: tussen krokusvakantie en de meivakantie.
- stap 11** **Wat vinden leerlingen van de lessen?**
Herhaling van de enquête uit stap 5.
Aanvullende vraag: zijn lessen anders geworden in de loop van het jaar?
Moment: de maand mei.
- stap 12** **Afsluitende bijeenkomst** aan de hand van een eindevaluatie van het project. Reflectie op het totale project. Belangrijkste vraag: is het van invloed geweest op de lesinrichting? Vooruitkijken naar de toekomst.
Deelnemers: locatiedirecteur, verantwoordelijke middenkaderfunctionarissen, interne coaches en de externe begeleider.
Moment: juni 2013.